

מפירסומי יחידת ההשבתה

סיכומים על המבכירות שהמליטו בתשנ"ב (1961/62)

הדו"ח הזה מביא נתונים מסוכמים על 5592 מבכירה. בטבלה אחת רוכזו ומיינו המבכירות לפי מוצאן מהפרים השונים, וכן חולקו המבכירות ל-3 קבוצות בהתאם לאורך תחלובותיהן. בקבוצה א' נכללו אלה שחלבו עד 264 יום; בקבוצה ב' — בעלות תחלובות תקינות של 265-365 יום

ובקבוצה ג' — אלה שחלבו מעל ל-365 יום. לגבי כל קבוצה הובאו נתונים נפרדים למבכירות שנחלבו 3 פעמים ולאילו שנחלבו 2 פעמים ביממה. נסקרו בדו"ח הזה 4862 בנות של 62 פרים שבאגודות ההזרעה. 554 מבכירות מפרים שונים ו-32 מבכירות שהובאו מהולנד. הסיכום הכולל של המבכירות מודגם בטבלה שלהלן.

פרטים	ס"ה בנות	חליבות	ה ת ח ל ו ב ו ת							
			עד 264 יום				תקניות מ' 265 עד 365 יום			
			מספר בנות	שיא יומי בחלב ק"ג	מספר בנות	גיל בחור דשים	שיא יומי בחלב ק"ג	חלב	שומן גר'	שומן %
מספר בנות	שיא יומי בחלב ק"ג	מספר בנות	גיל בחור דשים	שיא יומי בחלב ק"ג	חלב	שומן גר'	שומן %	מספר בנות	שיא יומי בחלב ק"ג	

סיכום כל

5592	3	924	21.9	3169	28.5	24.0	17.7	585	3.31	437	25.5	המבכירות
2	250	19.8	747	27.6	20.9	15.5	543	3.50	65	21.0		

הפרים ערוכים בטבלה אחת לפי מספר הבנות שהולידו, ו"קישון" עומד בראש הטור עם 558 הבנות שלו. אחריו באים "מקסים", "דנדי", "גיל" ו"חמדן". הבאים אחריהם מיוצגים עם פחות מ-150 בנות, ורוב הפרים מופיעים עם עדרי בנות המונים בין 60 ל-12 ראש. אין לציין על-יונות מיוחדת בכושר ההנבה לגבי הבנות של 6 הפרים שהוכרו לעיל, אם באים לדון עליהן לפי הנתונים שבדו"ח זה. הממוצע היומי של בנות אלה בתחלובות נורמאליות ובשלוש חליבות מתנודד בין 17.3 ק"ג ל-18.9 ק"ג (של דנדי), ובתנובות כאלה נתברכו גם מבכירותיהן

של מרבית הפרים האחרים. איך להסיק, כמובן, מזה מסקנה כלשהי בדבר טיבו של כל פר בפני עצמו, אולם הרושם הכללי המתקבל מטבלה זו הוא שרמת ההנבה הממוצעת של בנות רוב הפרים היא כמעט אחידה, והתנובה היומית הממוצעת של אלו שנחלבו 3 פעמים ביממה ועמדו ברפת משך תקופות מלאות נתייצבה ועומדת על 17 ק"ג חלב עם 3.3% שומן. מבחינה זו לא חל כל שינוי זה כמה שנים. היוצא, שרק במקרים נדירים יש לצפות ל"כוכב" מזהיר שידרוך מבין עדר הפרים, אשר בכוחו יהיה להעלות רמת ההנבה הגבוהה, אליה מגיעות הבנות של רוב הפרים.

ט. נזכיר שוב את ענין זרימת האויר התקינה בימות החמה. דובר על כך בהרחבה בחוברת 62.

סוף דבר

קראת, ואל תסתפק בזה. תיוועץ במדריך ותיגש למלאכה מיד בכל המרץ; אם תדחה ל"מחר" יתכן ותאחר ולא תספיק לבצע כל הטעון תיקון במועדו.

חיים שור

בטבלה אחת מובאים גם הנתונים של "מבכירות בודדות", שנולדו כנראה ל"פרי-עזר" שפעלו במשקים שונים. מספר המבכירות הוא 554 ויוצא שרמת התנובה שלהן (הממוצעת) כמעט שאינה נופלת במאומה מזו של בנות הפרים שבאגודות ההזרעה. ה"חרם" שהוכרו בזמנו, עם כינון מכוני ההזרעה, על הפרים הפרטיים במשקים, כוחו פג כנראה מתוך הכרת המציאות, והגיעה השעה לתקן תקנות מטעם ועדות הטיפוח והנהלת ספר

תנובתן הממוצעת הנמוכה במידת מה היו הגורמים ששיכבו עד לשנת 1961/62 את התרבותן של מבכירות אלה בקצב מהיר יותר. כך, למשל, למדים מאותה טבלה שאחוז התחלובות הקצרות (עד 264) היה גדול בהרבה בקרב המבכירות הצעירות מאשר בכלל עדר המבכירות באותו השנים; כן גם תנובתן היומית הממוצעת היתה ב־1½ ק"ג נמוכה, אם כי במוצאן ובאינטנסיביות ההזנה ודאי שלא נבדלו מהשאר.

עובדה מצערת, הידועה אמנם די בקרב הבוקרים, מוצאת את אישורה המלא בסיכומים האלה, והיא — פחיתת אחוז השומן בחלבן של המבכירות. בסיכומי שנת תשי"ז עדיין הניבו המבכירות חלב עם 3.54% שומן, ועד תשכ"ב נכח החלב עד ל־3.31%. מתקבל מאוד על הדעת שהמורשה יש לה יד בפחיתת שומן זו, כי הרי ידוע מניתוח ביקורת התנובה של אלפי פרות שהחלב מתקופת החליבה הראשונה הוא בדרך כלל שמן ב־0.1%—0.2% מהחלב שמתקופות החר ליבה הבאות של אותן הפרות, והנה אנו עדים לכך שמתכונת השומן של חלב המבכירות בשנים האחרונות היא אף נמוכה מזו של כלל הפרות שבביקורת. ואין פלא בדבר: מאז השתלט הבולמוס של תנובת חלב גבוהה, התעלמו רוב הבוקרים (ובמידה ידועה גם האחראים למכונת ההזרעה) מאיכות החלב של האמהות והאבות, והקו המנחה ברבייה ובסלקציה היה — הרבה חלב, ויהיה אשר יהיה הרכבו.

י. ע.

העדר הארצי למתן אישור הכרה לפרים אלה, למען לא יתייחסו לצאצאיהם כאל "ממזרים", שייחוסם נחות הוא.

באותה טבלה נכללו גם 32 מבכירות הולנדיות; גיל ההמלטה שלהן לא צויין ויש להניח שרובן המליטו בגיל של שנתיים; תנובתן היר מית הממוצעת עמדה על 16.7 ק"ג, ויש לראותה כמשביעת רצון בהחלט, בהתחשב בגיל ההמלטה הנמוך.

בטבלה שניה מובאים סיכומים של המבכירות משנת תשי"ז ועד תשכ"ב. התנובה היומית הממוצעת עלתה מ־15 ק"ג ל־17.7; בשלוש השנים, מתש"ך ועד תשכ"ב שוב לא הושגה כל עליה שהיא, כפי שהוזכר כבר לעיל. באשר לגורם העליה הזו בתנובה, ספק אם יש לראותו אך ורק בהשבתה גאנאטית, כי תוך תקופה זו חל גם שינוי גדול בהזנה (מנות מזון ותפריטים — גדושי מזון מרוכז). היציבות בתנובה היומית הממוצעת, החל משנת תשכ"ב ואילך מוכיחה שגם שיטת ההזנה, "המדרגית" שלנו, כגורם בהעלאת התנובה, נדלתה עד תום.

ביחס לגיל ההמלטה הראשונה, מסתמנת בדרך כלל נטיה להקדימו, ובמשך התקופה שבין תש"ך לתשכ"ב חלה ירידה בגיל ההמלטה הממוצע ב־1½ חודש, מ־30 ח' ל־28.5 ח'. אולם מאותה טבלה (2) למדים שכבר בתשי"ט נחלבו ועמדו בביקורת רשמית גם מבכירות שהמליטו בגיל שעד לשנתיים. מספרן של אלה הולך וגדל מדי שנה, אם כי בקצב איטי; יתכן שהחשש למיכסת פחת גדולה יותר בקרב אלה, וכן גם

לתשומת לב החברים

לפי תקנות ספר־העדר, חייבת להיכלל בספר־העדר כל פרה הנמצאת בעדר, לרבות מבכירה שנחלבה. אין זה משנה אם היא צעירה מאוד, או כשמתכוונים לחלוב אותה זמן קצר בלבד.

הודעה זו באה לתקן תשובה מוטעית לשאלה מס' 2, במדור "שאלות ותשובות", "משק הבקר והחלב" מס' 62, דף 47/48.

ספר העדר